

PAPER DETAILS

TITLE: Program Gelistirme alışmaları Üzerine Bir Degerlendirme: İngiltere Ulusal Programı

AUTHORS: Hatice KIZILKAYA

PAGES: 68-84

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1184297>

Article Info/Makale Bilgisi

Received/Geliş: 03.07.2020 Accepted/Kabul: 03.01.2021 Published/Yayınlama: 19.02.2021

Program Geliştirme Çalışmaları Üzerine Bir Değerlendirme: İngiltere Ulusal Programı

Hatice KIZILKAYA¹

Öz

Eğitimde program geliştirme çalışmaları tüm ülkelerde, toplumların yaşadığı bir takım değişim ve dönüşümler sonucunda, sürekli geliştirilmesi ve yenilenmesi gerekliliğinin ortaya çıktığı benzer süreçlerden geçmektedir. Eğitimin, toplumun kültürel değerlerini gelecek nesillere aktarma işlevi göz önünde bulundurulduğunda, yaşanan kültürel ve sosyal tüm bu değişim ve dönüşümlerin dikkate alınarak eğitim programlarının geliştirilmesi ve düzenlenmesi gerekmektedir. Eğitim programları toplumların değişen ihtiyaçları içerisinde gelişen sistemli ve sürekli programlardır. Bu çalışmada, program geliştirme çalışmalarındaki temel amaçlar ve program geliştirme çalışmalarına bir örnek olarak İngiltere Ulusal Programı incelenmiştir. Çalışmada ayrıca Yeni Eğitim Programı Hareketi'nin İngiltere Ulusal Programı'na etkileri ve bu etkilerin programın amaçlarına nasıl yansıdığı ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Programı, Program Geliştirme Çalışmaları, İngiltere Ulusal Programı.

An Evaluation on Curriculum Development Studies: UK National Curriculum

Abstract

Curriculum development studies go through similar processes in all countries where societies experience constant improvement and renewal as a result of some changes and transformations. Considering the education's function of transferring the cultural values of the society to future generations, it is necessary to develop and organize educational programs by considering all these cultural and social changes and transformations. Curricula are systematic and continuous programs that develop within the changing needs of societies. In this study, the main objectives of curriculum development and the UK National Program as an example of curriculum development

¹ Öğretim Görevlisi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Çankırı, Türkiye, hat_akcay@hotmail.com ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0055-1358>

studies were examined. In the study, the effects of the New Curriculum Movement on the National Curriculum and how these effects are reflected in the objectives of the curriculum are presented.

Keywords: Curriculum, Curriculum Development Studies, UK National Curriculum.

1. GİRİŞ

Toplumlarda meydana gelen sosyoekonomik ve kültürel değişmeler, eğitim programlarını etkilemekte ve zaman zaman bu programların içeriğinde de değişiklikler yapılmasına yol açmaktadır. Program geliştirme çalışmalarındaki temel amaç, bu kültürel talepleri anlamak, eğitim sorunlarına çözüm getirmek, insanların davranış ve algılarını değiştirmek ve öğrencilerin kazanımlarını geliştirmektir. Bu programların ülkeden ülkeye bir takım farklılıklar gösterebileceği de yadsınamaz. Okulun amaçları, içeriği ve kazanımları, bu programları oluşturacak öğelere karar vermede birincil kaynakları oluşturmaktadır. Bununla birlikte okulun programını belirlemede, halkın söz hakkı da vardır. Hatta bu konuda fikir beyan etmek bir zorunluluktur. Okul ve toplum arasında yakın bir işbirliği olduğu müddetçe, bu programların anlaşılma olasılığı daha yüksektir (Gür, 2006).

Program geliştirme çalışmalarında, toplumla okul arasındaki bağ ve toplumun program üzerindeki etkisi göz ardı edilemez bir gerçektir. Program geliştirme uzmanları, eğitim ve öğretim programlarını planlarken ve geliştirirken toplumun ihtiyaç ve değerlerini dikkate almak durumundadırlar. Öyle ki bir toplumda eğitimin temel amacının, toplumun kültürel değerlerini aktarmak olduğu düşünüldüğünde, bu değer ve inançların sadece öğretim yoluyla değil, eğitim sisteminin işleyişinde de açıklanmasıyla diğer nesillere ulaşacağı açıktır. Okullarda sağlanan eğitim, o toplumun niteliğini de ortaya koymaktadır. Program geliştirme uzmanlarının hazırladığı bu eğitim programlarının, öğrencilerin topluma uyum sağlamalarında önemli bir fonksiyona sahip olduğu söylenebilir. Bu yüzden de eğitimciler ve okullar, toplumun yansıtıcısı ya da onu değiştiren bir araç olarak hayati bir rol oynamaktadır (Demirel, 2010).

Eğitim programları, ulusal ya da uluslararası düzeyde nitelikli bir eğitim sistemine sahip olma, ülkenin kalkınmasını ve gelişmesini sağlayacak nitelikli insan gücü yetiştirme, toplumsal ve kültürel değerlerin korunmasını ve geliştirilmesini destekleme gibi amaçlara yönelik olarak geliştirilirler (Özdemir, 2009). Program geliştirme en genel manada eğitim programlarının tasarlanması, uygulanması, değerlendirmesi ve değerlendirme sonucunda elde edilen veriler

doğrultusunda yeniden düzenlenmesi sürecidir. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere, program geliştirme süreklilik isteyen bir çalışmadır (Erden, 1998).

Parkay, Anctil, Hass (2006) programın kapsamlı tanımını; “toplumun değişen ihtiyaçlarının, teori ve araştırma sisteminin içerisinde belirlenen geniş ve özel amaçlara ulaşmak için, öğrencilerin sahip oldukları deneyimlerin tümüdür” şeklinde yapmışlardır. Bu tanımda, eğitim programının, hem toplum hem de bireyler için büyük bir öneme sahip olduğu görülmektedir. Buna göre, eğitim programı, toplumun ihtiyaç ve değerleri doğrultusunda öğretmenler ve diğer uzmanlar tarafından geliştirilen, planlı bir programdır denilebilir. Program geliştirme çalışmaları yapmak için iki ana neden bulunmaktadır. Birincisi kullanılan teknik ve süreçlerin, özellikle gelecekte program geliştirmeyle uğraşacak kişiler tarafından daha geniş çapta anlaşılması gerekliliği, ikincisi de şüphesizdir ki gelişmenin organize edilmesinde ve programı geliştirmeyi amaçlayan araştırma ve tartışmaların gelişiminin şu anki çalışmalar tarafından beslenmesi gerekliliğidir. Çalışmaların başlaması; programın bir yerlerinde yanlış bir şeyler olduğunu hissetmeyle doğmaktadır. Bu his de muhtemelen öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Gerçekten de eğitimciler, algılarının bir yansıması olarak ya da bir ihtiyaç hissettiklerinden, programın toplumun okuldan beklentileri doğrultusunda değiştirilmesi gerektiğini düşünmektedirler (Sharpes, 1988).

Toplumsal güçler, insan gelişiminin teorileri ve öğrenme ve öğrenme tekniklerinin doğası, program geliştirmenin üç ana temelini oluşturmaktadır. Bütün medeni toplumlar, çocuğu toplumun kültürüne ve yaşam biçimine uydurmak ve çocukları ve gençleri kültürle bütünleştirmek için okul ve eğitim programları oluşturmaktadır. Bu yüzden program geliştirmede dikkate alınması gereken en önemli alanlardan birisi ‘toplumsal güçler’dir (Parkay, Antcil, Hass, 2006). Sharpes’a (1988) göre, program planlamada üzerinde düşünülmesi gereken en önemli nokta, program tamamlandığında programın işe yarar olup olmadığı değil, olması gerektiği gibi işleyip işlemediğidir. Program üzerine araştırma yapıp bilgi toplama işin kolay kısmıdır. Zor olan ise geliştirilen bu programın toplumun, okul paydaşlarının ya da çalışanlarının beklentilerini karşılayamadığında ne yapılması gerektiğine karar verebilmektir. Bir eğitim programını değerlendirirken dikkate alınması gereken kararlar üç gruba ayrılmaktadır. Alınacak ilk karar, bireysel olarak öğrencilerle ilgilidir. Öğrenci başarısının yüksek olması programın övgüye değer olduğunu işaret ediyor gibi görünebilir.

Fakat öğrenci zayıf ya da yetersiz performans sergilediğinde, suçlamak için öğrencinin ev ortamı, öğretme metodu, motivasyon eksikliği gibi program haricinde bir çok nedene yönelinir. Zekâ testleriyle karşılaştırıldığında, okul testleri; 1-başarı (öğrencinin konu hakkında sahip olması gereken bilgi seviyesi) 2-yetenek ya da öğrenme kabiliyeti, 3-temel beceriler ya da okuma gibi öğrencinin belli bir teknikte uzmanlaşması, 4-öğrenci ilgisi gibi birden fazla özellik ölçmektedir. Okullarda, bireysel ya da karşılaştırmalı olarak öğrenci başarısını ölçen sınavlar, eğitim programının da işaret ettiği, öğrencilerin yeterlilik ve zayıflıkları hakkında bilgi verecek birçok ölçme yöntemini içermelidir. Ancak böylelikle program, öğrencinin başarı ya da başarısızlığını ölçen bir kontrol aracı olmayıp, öğrenci gereksinimleri hakkında bilgi toplayan bir araç haline gelecektir. Program hakkında alınacak kararlardan ikincisi derslerle ilgilidir ve bu aynı zamanda bilgide, beceride ve tutumda ilerleme sağlaması istenilen değişiklikler için bir tahmin getiren içerik, materyal ve teknikle ilişkilidir. Ders değerlendirme sadece programın iyi ya da kötü olmasını belirlemek değil, gözden geçirilmesi gereken ünitelerin de belirlenmesi işlemidir. Önemli olan bir dersin istenilen çıktıları belirleyebilmek ve programın bu çıktılara ulaştıracak yönlerini bulabilmektir. Üçüncü karar şekli ise yönetimseldir ve bütün okulu, alanı ya da bölgeyi kapsamaktadır. Okul program geliştirme komitesi, yıllarca kullanılacak bir ünite için programın güçlü ve zayıf yönleri hakkında kararları toplamalıdır. En önemli yönetimsel karar, programın ana amaçlarını yönetebilmek üzerine alınmalıdır. Bunu gerçekleştirmek için uzmanların ve eğitim fakültelerinin tavsiyelerinin toplanması gerekmektedir. Bununla birlikte değerlendirme, öğrenciler için nasıl daha iyi bilgi ve beceri geliştirebilecekleri, nasıl eğitilebilecekleri hakkında karar vermede deneysel bir süreçtir (Sharpes, 1988).

Bu çalışmada da program geliştirme çalışmalarına örnek olarak İngiltere Ulusal Programı incelenmiş, İngiltere’de program geliştirme çalışmalarının temel amaçları, İngiltere Ulusal Programı’nın içeriği, Yeni Eğitim Programı Hareketi’nin İngiltere Ulusal Programı’na etkileri ve bu etkilerin programın amaçlarına nasıl yansıdığı ortaya koyulmaya çalışılmış, ayrıca program geliştirme çalışmalarının kimler tarafından yapıldığı ve nasıl uygulandığı ve program geliştirmede temel ilkelerin ne olduğunun ortaya koyulması amaçlanmıştır.

İngiltere Program Geliştirme Çalışmaları

Ülkelerdeki kültürel değişikliklerin, program geliştirme çalışmalarını ve eğitimsel alanları etkilediği çeşitli araştırmalarda ortaya konulmuştur. İngiltere de, farklı kültürleri içerisinde barındıran ve dolayısıyla bu kültürlerin eğitim sistemine nüfuz ettiği ülkelerden biridir. Bilindiği üzere, İngiliz eğitim sisteminin altında yatan ana felsefe, ‘bireycilik’ ve ahlak ilkeleriyle de bağlantılı olan ‘hümanizm’dir. İngiliz eğitim sistemi, öğrenen merkezli ve bireysel olmakla beraber; sistemde ‘öğretmen – öğrenci ilişkisi’ de önemli ölçüde vurgulanan bir konudur. Ahlakla ilgili olarak, eğitimin dürüstlük ve adalet gibi nitelikleri geliştirmesi gerektiği inancı vardır. Öğretmen, geleneksel olarak öğrencinin akademik gelişiminden olduğu kadar, ahlaki gelişiminden de sorumludur. Böylece bireycilik ve eğitimin ahlaki boyutu İngiliz eğitim sisteminin temelini oluşturan iki kılavuz niteliğindedir (Pepin, 1998).

ABD’de 1950’lerin sonlarına doğru ortaya çıkan ‘Yeni Eğitim Programı Hareketi’, eğitim programlarının kavramsal tanımına bir takım değişiklikler getirmiştir. Bunu takip eden diğer eğitim sistemleri daha sonra uygun ve benzer türde bir eğitim reformu başlatmıştır. Bu yeni hareket, disiplin yapısı fikrini benimseyerek, okullarda ne öğretilmesi gerektiğini belirlemek amacıyla, akademik ve disiplin odaklı kriterleri istihdam etmiştir. Programların fiziksel şeklini oluşturacağı düşünülen amaçların kapsamı, ders programına ek olarak, ders kitapları, çalışma kitapları, öğretmen kılavuzları, görsel araçlar, testler vb araçlarla genişletilmiştir. Ayrıca programların oldukça geniş ve çeşitli amaçlarını hazırlama göreviyle başa çıkmak, bu amaçların niteliklerini kontrol etmek, onların değişen koşullara uyumunu sağlamak için, merkezi eğitim yetkilileri ya da toplum destekli çeşitli vakıflar tarafından, ulusal ve okul temelli program geliştirme kurumları kurulmuştur. Bu kurumların, tüm sınıf seviyelerinde ve tüm konularda ilk programları hazırlamada çok başarılı oldukları söylenemez. Bu sırada program geliştirmede, okulların ve öğretmenlerin etkin rol oynamaları gerektiğiyle ilgili bazı iddialar ortaya atılmıştır (Connely,1972, Akt; Lewy,1991). 1980’lerin sonuna doğru ise, bu yeni eğitim programı hareketine karşı ‘Okul-temelli program geliştirme hareketi’ ortaya çıkmıştır (Skilbeck, 1984, Akt; Lewy,1991). ‘Okul Temelli Program’ ile okullara, ne öğretileceğine karar vermede tam bir özerklik vermenin yanı sıra; onlara, dersler için öğretim materyallerinin hazırlanmasında da yetki tanınmaktadır. Günlük uygulamalarında bütün okulların, 'okul temelli program yaklaşımı'nın bazı unsurlarını bünyelerinde barındırdığı görülmektedir. Ancak ‘okul temelli’ vurgusundan, programı uygulayanın programı hazırladığı anlamı çıkarılamaz. Çünkü belirli bir dersin öğretmenlerinin hazırladığı programı, okulun

uygulayarak hayata geçirmesi, okul temelli programı oluşturmaktadır. Bununla birlikte okul temelli programı oluşturmada, belirli bir dersin bütün öğretmenleri mi ya da belirli bir kesim mi söz sahibi olmaktadır? Harici bir otorite ya da okul yönetimi çerçevesinden, öğretmenlerin ne öğretilene ya da hangi öğretim materyallerini kullanacağına kendilerinin karar vermesi, o programı okul temelli yapar mı? gibi sorular akıllara gelmektedir. Sabar (1989) okul temelli program geliştirmede olası söz hakkı olanları, anne ve babalar, bizzat öğrenciler, bir takım kuruluşlar ve toplum ajansları şeklinde listelemiştir. Eğitim uygulamasında, yerel yönetimlerin ya da yerel eğitim otoritelerinin müfredat geliştirmeye katkıları bulunmaktadır (Akt; Lewy,1991). Okul temelli program, okulların ve öğretmenlerin yetkileri kadar, yerel ve merkezi hükümetlerin yetkilerini de yansıtmaktadır (Marsh, Day, Hanay ve McCutcheon, 1990).

İngiltere’de 1960 ve 1970’lerdeki büyük eğitimsel hareket, ulusal program geliştirme projelerinin büyümesiyle ortaya çıkmıştır (Marsh, Day, Hanay ve McCutcheon, 1990). Ulusal program sistemi okullara geniş bir program çeşitliliği sunmuştur. Bu sistemde ulusal olarak onaylanmış tüm programlar, kısa programlar ve üniteler yer almıştır. Ulusal müfredat sistemiyle her okul programlarını ve ünitelerini seçmiş, uyarlamış ve geliştirmiştir. Okul temelli programla, okullar, ebeveynler ve öğrenciler bu sürece dahil edilmiştir. Merkezi eğitim yetkilileri ve okullar arasındaki ilişki incelendiğinde, program kararlarında öğretmenlerin de rol oynaması doğrultusunda öğretmenlerin programda yetki sahibi olduğu ortadadır. Öğretmen, ulusal programda yer alan programın seçiminde yetki sahibi olduğu gibi, kendi öğretimini seçebilme ve geliştirme hakkına da sahiptir. Öğretim materyalleri ve öğretim programını hazırlarken, sorumluluğu alabilmekte ya da tercihi bir program belirleyebilmektedir (Lewy, 1991). Denebilir ki ulusal programda okul temelli bir program, öğretmenlere ve okullara öğretim programının hazırlanmasında ve uygulanmasında daha fazla yetki sunmuştur. 7–11–14 yaş için Ulusal Program’ın değerlendirilmesi, geliştirilmesi ve yönetilmesinden sorumlu olan kurum, ‘Nitelikler ve Program Otoritesi (QCA)’ dir. Kurum üyeleri, ‘Eğitim ve İstihdam Bakanlığı’ tarafından atanmaktadır. QCA’nin görevleri arasında; Devlet Bakanlığı’na kamu tarafından finans sağlanan nitelikler, okul programı, öğrencilerin değerlendirilmesi ile ilgili bütün konularda, İngiltere’deki okullara, kolejlere ve atölyelere önerilerde bulunma yer almaktadır (Erginer, 2006 Akt: Alkın, 2007). İngiltere’deki bütün okulların dengeli ve geniş tabanlı bir öğretim programı sunma zorunluluğu vardır. Ayrıca bu okullar, kendi özel

ihtiyaçlarını ve durumlarını yansıtmaları için öğretim programını geliştirme konusunda takdir hakkına da sahiptir (MEB, 2005a, Akt: Alkın, 2007).

İngiltere Ulusal Programı Program geliştirme çalışmaları, yapılması gerekli ve zorunlu olan çalışmalardır. Bu çalışmalar, hem yerel hem de ulusal düzeyde yapılmaktadır. Bu düzeylerin hiçbirinde, tek başına bir çalışma yaparak okul programının parametreleri belirlenemez. Ayrıca ulusal ve yerel düzeydeki yetkililer arasında karar verme düzeyleri de zaman içinde değişmektedir. Bu tür değişikliklerin uygulanmasında önemli olan, ülkedeki eğitim planlama geleneklerine ve bu tür değişikliklerin radikal olmasından çok artımsal olmasının istendik olduğuna dikkat edilmesidir (Lewy,1991). İngiltere ve Galler’de ‘Ulusal Program’, ulusal değerlendirmeler ve belirli konulardan oluşan yeni bir öğretim programı sunan 1988’deki Eğitim Reformu Yasası ile yürürlüğe girmiştir. Programı kimin yönettiği cevabı aslında zor bir sorudur. Program hakkındaki kararlar merkezi ve yerel hükümetler arası uzlaşma sonucunda alınmaktadır. Eğitim reformundan önce, ‘TVEI (Teknik ve Mesleki Eğitim Girişimi)’ gibi merkezi girişimler yerel değerlendirmeyi içeren kontrollerle ‘Yerel Eğitim Yetkilileri’ tarafından yönetilmektedir (Gür,2006). İngiltere’de Eğitim Bakanlığı tüm eğitim kurumlarının finansmanından sorumludur. ‘Yerel Eğitim Yetkilileri ’ne okulların ihtiyaç duydukları para Eğitim Bakanlığı tarafından gönderilmekte ve bu paralar yine ‘Yerel Eğitim Yetkilileri’ tarafından okullara dağıtılmaktadır (Korkmaz, 2005). Merkezi bir girişim ortaya konulduğunda, ‘Yerel Eğitim Yetkilileri’, yerel ihtiyaçlara göre ve eğitim danışmanlık hizmetlerini kullanarak, yerel okullarda girişimi uygulamak amacıyla finansman sağlamaktadır (Gür,2006).

Lewy (1991) bu tür girişimci programların, daha nitelikli olduklarının düşünüldüğünü belirtmiş, ayrıca deneysel çalışmalar, bu programların iyi sunulduğunda kullanıcılara cazip hale geldiğini göstermiştir. Ancak buna rağmen şaşırtıcı bir şekilde bu yeni programların kullanımı okullarda çok az bir oranda kalmıştır. Program geliştirme uzmanları, ülkenin uzmanları tarafından geliştirilen bu pahalı programların finansal desteğe, ders kitaplarına ve yüksek kaliteli öğretim materyallerine rağmen neden okullarda dayanak bulamadıklarını açıklamaya çalışmışlardır. Bazıları bu yeni programların, öğretmenlerin yeni roller üstlenmelerini gerektirdiğini ve öğretmenlerin de bu programlar için yeterince hazırlıklarının olmadığını iddia etmişlerdir. Bununla birlikte, 1980’lerde, büyük ölçekli merkezi programın başarısızlığının,

uygulamadaki eksikliklerden ziyade, program merkeziyetçiliğinin özelliklerinin bir sonucu olduğu bazı eleştirmenler tarafından vurgulanmıştır. Bu görüşe göre programın, öğretmenler kendi programlarını geliştirme çalışmalarına aktif olarak katılmaya davet edildiğinde ve dışarıdan dayatılan programın itaatkâr uygulayıcıları olarak hizmet etmek yerine, neyi öğretecekleri konusunda ve yeni öğretim materyalleri geliştirme sürecinde karar verme yetkisine sahip olduklarında başarı şansı olacaktır.

İngiltere’de okulların programlarından ve yönetimlerinden, uygulama koşulları ve öğretmenlerin ödemelerinden sorumlu olan 104 yerel eğitim yetkilisi bulunmaktadır. Öğretmenlerin maaşlarının ve okulun harcamalarının sorumluluğu, yerel ve merkezi hükümet arasında paylaşılmıştır. 30.000 ilköğretim ve ortaöğretim devlet okulunda ve 400.000 öğretmen arasında bu şartlar değişiklik göstermektedir. Çocukların çoğu anaokulu (5-7 yaş), ilk (7-11 yaş), orta (5-11 yaş) ya da çok amaçlı okullara (11-18 yaş) katılmaktadır. Fakat bazı yerel eğitim yetkilileri bu sistemi; ilkokullar (5-9 yaş arası), ortaokul (8 ya da 9 yaştan 12 ya da 13 yaşına kadar), ortaöğretim (14 yaş) ve lise (14-18 yaş arası) olarak geliştirmişlerdir. 16 yaş ve üzeri ise ulusal bir sınav olan ‘General Certificate of Secondary Education (GCSE)’a girmektedir. 3-5 yaş arası çocukları kapsayan kreşlerin sayıları çok olmasa da anaokullarının bünyesinde giderek artan kreş birimleri oluşmakta ve bu birimler 4 yaş çocukları kabul etmektedir. Okullardaki bütün öğrenciler aynı fırsatlara sahip değildir. Okulların eğitim programı, profesyonel gelişimi ve kaynaklarını etkileyen politikalar, yerel eğitim yetkilileri arasında değişiklik göstermektedir. Ortaokullarda bazı eğitim yetkililerinin politik prensiplerini yansıtan programlar uygulanmaktadır. Ancak son yıllarda, ulusal hükümetler yerel eğitim sistemindeki kaygılarını ifade etmişler ve bu konuya karşı daha müdahaleci bir hale gelmişlerdir. ‘Eğitim Reform Hareketi’ bütün okullar için ulusal bir program ve 7, 11, 14 ve 16 yaş eğitiminde çekirdek alandaki dersler için (İngilizce, Matematik ve Fen bilgisi) ulusal bir değerlendirme sistemini yürürlüğe koymuştur (Marsh, Day, Hanay ve McCutcheon, 1990).

Ulusal program, geleneksel müfredata kıyasla tamamen farklı bir kültürden doğmuştur. Yerel eğitim yetkililerinin program üzerindeki güçleri azalarak, okulların denetimi ‘Eğitimde Standartlar Bürosu (OFSTED)’na verilmiştir. Eğitim ve eğitimsel kararlar sürecine dâhil olabilen valilik, öğretmenlerin maaşlarından sorumlu hale gelmiş, ayrıca öğretmenin, 1. temel

evreyi doğru eğitip eğitemediğine de karar veren bir merci konumunda olduğunu da vurgulamıştır. Bunun dışında okul seçmede veya programda çok az kontrolü olan ebeveynlere, istedikleri okulları seçme ve çocuklarının eğitimiyle ilgili olan kararlarda söz sahibi olma hakkı verilmiştir. Okul müdürlerinin temel görevi, program planlamayken kendi bütçelerinin mali kontrolü yetkisi verilmiş ve program üzerinde daha az etkileri olmuştur (Helsby,1993, Akt; Gür,2006).

Tablo 1. Yetki ve Kontrolde Değişimler (Gür,2006)

Ulusal Programın Etkisi	Program Geliştirme	Değerlendirme	İzleme
Yardımcı Güç Ünitesi ve Okul Konseyi	√		
Eğitimde Standartlar Bürosu	√	√	√
Valiler	√ (dolaylı olarak)		√
Ebeveynler			√
Okul Müdürü			√ (koordinatör)
Öğretmenler	√ (pasif olarak)	(uygulama üzerinde büyük ölçüde kontrol sahibi olarak)	
Yerel Eğitim Yetkilileri			√ (çok az)
Üniversiteler	√ (dolaylı olarak)		

Tabloya göre; ulusal programdan sonra programın geliştirme, değerlendirme ve izleme süreçlerinde söz sahibi olanlardan ‘Yardımcı Güç Ünitesi’ ve ‘Okul Konseyi’nin programın sadece geliştirme sürecinde, ‘Eğitimde Standartlar Bürosu’nun programın bütün süreçlerinde, valilerin, dolaylı olarak geliştirme ve izleme sürecinde, ebeveynlerin ise izleme sürecinde yer aldıkları görülmüştür. Bununla birlikte okul müdürü ders koordinatörü olarak izleme sürecinde, geliştirme sürecinde pasif olan öğretmenler ağırlıklı olarak değerlendirme sürecinde, yerel eğitim yetkilileri ise az bir yetkiyle izleme sürecinde ve üniversiteler de dolaylı olarak geliştirme sürecinde yer almışlardır.

İngiltere Ulusal Programın Amaçları

Ulusal program kapsamında İngiltere’de zorunlu temel eğitim 5–16 yaşlarını kapsamakta ve 11 yıl sürmektedir. Zorunlu eğitim dört temel evreden oluşmaktadır. İlköğretim 6 yıl süren, 5–7 yaş arasını kapsayan 1. temel evre ve 7–11 yaş arasını kapsayan 2. temel evreden oluşurken, ortaöğretim, 5 yıl süren, 11–14 yaş arasını kapsayan 3. temel evre ve 14–16

yaş arasını kapsayan 4. temel evreden oluşmaktadır (EARGED, 2003). Birinci ve ikinci temel evrede verilmesi zorunlu olan dersler; sanat ve tasarım, tasarım ve teknoloji, İngilizce, coğrafya, tarih, bilgi ve iletişim teknolojisi, matematik, müzik, beden eğitimi, fen bilgisi ve din eğitimidir (QCDA, 2010). İlköğretim (birinci ve ikinci temel evre) Ulusal Programının üç ana amacı bulunmaktadır. Bunların ilki; gençlerin, başaran, gelişen ve öğrenmeyi seven başarılı öğrenciler olması, ikincisi onların güvenli, sağlıklı ve tatmin edici bir hayata sahip olan özgüvenli bireyler olması, üçüncüsü ise gençlerin topluma olumlu katkı sağlayan, sorumluluk sahibi vatandaşlar olması olarak belirlenmiştir. Bu amaçlar, program geliştirmenin başlangıç noktasını oluşturmalı ve öğretme ve öğrenme sürecinin bütün alanlarında bildirilmelidir. Amaçlı bir program tasarımıyla okullar, öğrenme alanları içinde ve alanlar arasında bağlantılar oluşturabilmektedir. Öğrenme alanları, temel konulara bir giriş sunmakta ve öğrencileri ilköğretimin sonunda ve ortaöğretim evresinde daha özel çalışmaya hazırlamaktadır. Öğrenme programları ise çocukların öğrenecekleri bilgi, beceri ve anlayış gibi öğrenme alanlarının içeriklerini sunmaktadır. Bütün öğrenme programları okullara program tasarımı ve geliştirmede yardımcı olacak ortak bir format paylaşmaktadır (QCDA, 2007).

Bir ders için program oluştururken, göz önünde bulundurulması gereken yedi aşama vardır. Bunlar; programın amaçları, bildirim, temel bilgi, temel beceriler, öğretim programları arası eşgüdüm, öğrenme kapsamı ve programın gelişimidir. Programın amaçları; öğrenen merkezlidir ve onlardan ne olmalarını istediğimizi ortaya koymaktadır. Bu amaçlar bütün öğrenme ve öğretme sürecinde olmalıdır. Bildirim; çocuğun gelişimine ve programın amaçlarının karşılanmasına öğrenme alanının ayırt edici bir katkısının bulunup bulunmadığıyla ilgilidir. Temel bilgi; eğitimlerinin ilerleyen aşamalarında daha derin bir anlayışa sahip olmalarını sağlayan, çocukların öğrenmesi gereken temel bilgidir. Temel beceriler; çocuğu gelecek öğrenmelere hazırlamak için eğitim aşamasında çocuğun geliştirmesi gereken önemli beceri ve süreçlerdir. Öğrenme ve yaşam için temel olan ve öğrenmenin her alanıyla alakalı olan, araştırma, yaratma ve geliştirme, iletişim ve değerlendirme becerileri temel becerilerdir. Öğretim programları arası eşgüdüm; öğrencilerin öğrenmelerini geliştirmek ve zenginleştirmek için fırsatlar sunulması ve programlar arası bağlantılar kurulması demektir. Öğrenme kapsamında ise çocukların gerekli bilgi ve temel becerileri kazanmasına yardımcı olmak amacıyla öğrenme için aralık ve bağlam oluşturmak vardır. Ayrıca ilköğretim evresinde ilk,

orta ve ileri seviyelerde neler öğrenileceğinin belirlenmesi programın ilerlemesine yardımcı olmaktadır (QCDA, 2007).

Temel evre 3'te zorunlu dersler ise; İngilizce, matematik, fen bilgisi, sanat ve tasarım, bilgi ve iletişim teknolojileri, müzik, vatandaşlık, coğrafya, beden eğitimi, tasarım ve teknoloji, tarih ve modern yabancı dillerdir. Kişisel, sosyal, sağlık ve ekonomi eğitimi seçmeli ders olarak sunulurken, din eğitimi ise zorunlu seçmeli bir ders olarak belirlenmiştir. Temel evre 4'te ise zorunlu dersler; İngilizce, matematik, fen bilimleri, beden eğitimi, bilgi ve iletişim teknolojileri ve vatandaşlık dersleridir. Temel evre 3'te olduğu gibi kişisel, sosyal, sağlık ve ekonomi eğitimi seçmeli ders olarak sunulurken, din eğitimi yine zorunlu seçmeli bir ders olarak yer almıştır. (QCDA, 2010).

Ortaöğretim (temel evre 3-4) ulusal programının amaçları aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

1. Öğrencileri yetenekleri doğrultusunda başarıya yönlendirmek,
2. Öğrencileri motive etmek ve başarıya ulaştırmak amacıyla programın esnekliğinden yararlanmak,
3. Her bir öğrenci için uygun bir program oluşturmak amacıyla kuruluşları birlikte çalışmaya cesaretlendirmektir (QCDA,2004).

Ulusal programın, ilköğretimde öğrencilerin öncelikle basit düzeyde niteliklerini geliştirmeye, onların topluma uyumunu sağlamaya yönelik amaçlara sahip olduğu görülmektedir. Ortaöğretim programına bakıldığında ise, öğrencileri daha özel amaçlara ve başarıya yönlendirecek hedefler belirlenmiştir. Ulusal Program gereği, orta öğretimde okuyan 13 yaş ve üstü öğrencilere okul tarafından kariyer eğitimi ve danışmanlığı verilmesi zorunlu hale gelmiştir. Ayrıca 4. evrede okuyan 14 ve 16 yaş arası öğrencilere meslek seçeneklerini de içine alan bir takım seçmeli dersler sunulmuştur. 4. evrede öğrenim gören öğrenciler, iş deneyimi kazanmak üzere bir işverenin yanında çalışabilmektedir. 4.evreden mezun olan öğrencilere ise 'Genel Orta Öğretim Sertifikası' adında bir belge verilmektedir. 2002 tarihinden itibaren meslek dersleri de bu sertifikanın içerisinde yer almaktadır. Bu sertifika normalde 16 yaşındaki öğrencilere verilirken, diğer öğrenciler de bu belgeyi alabilmektedir. Bu belge öğrenciye mesleki alanda ileri eğitim, öğretim ya da istihdam olanağı sağlamaktadır. Bu sertifikada yer alan dersler; uygulamalı sanatlar, uygulamalı iş, uygulamalı bilgi, iletişim

teknolojileri, uygulamalı bilim, mühendislik, sağlık ve sosyal koruma, eğlence, turizm ve imalat dersleridir (EARGED, 2003).

Yönetmelikte olan ortaöğretim ulusal programında bazı değişikliklere gidilmiştir. Hızla değişen dünyada yaşamın zorluklarının üstesinden gelebilmek için bütün öğrencilere yardımcı olan ve okulun standartlarını yükseltmeyi amaçlayan yeni bir program sunulmuştur. ‘QCA’ böyle bir programı geliştirmek için, öğretmenlere, başöğretmenlere, akademisyenlere, yetkili organlara, öğrencilere, anne ve babalara ve çalışanlara danışmıştır. Sonuç olarak da temel evre 3-4’te 2008 yılından itibaren bazı değişiklikler aşamalı olarak uygulanmaya başlanmıştır. Öğrencilerin, çok daha amacına uygun bir programla çalışması, dahası bu programın onlara ihtiyaçları olan destek ve gücü sağlayarak, ilgi ve isteklerini daha iyi karşılayabilmesi planlanmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin öğrenmeye olan ilgilerinin artacağı ve daha yüksek başarılarla ulaşacakları öngörülmüştür. Yeni program, hayat ve iş yaşamı için gerekli olan becerilerin gelişmesini şiddetle vurgularken, konuların öneminin de farkında olmaya devam etmektedir. Yeni program, öğrencilerin, bağımsız soruşturmacı, yaratıcı düşünürler, takım çalışanları, öz yöneticiler, etkili katılımcılar ve yansıtıcı düşünürler olarak altı ana başlığın altında kişisel, öğrenme ve düşünme becerilerini geliştirmeye yöneliktir. Programın amacının vurguladığı konu, okuldan mezun olan gençlerin, 21. yüzyılın hayat ve çalışma şartlarıyla baş edebilecek bilgi, beceri ve tutumla hayata atılmalarıdır. Programdaki en önemli değişiklik 1, 2 ve 3.seviyelerde öğrenmenin 14 alanında, diploma niteliklerinin geliştirilmesidir. Mühendislik, toplum, sağlık ve gelişme, inşaat ve çevre inşası, bilişim ve yaratıcı medyadan oluşan ilk beş alan 2008 yılından itibaren okullarda pilot uygulamayla verilmiştir. Diplomalar, teorik anlayış ile pratik beceri gelişimlerini birleştirerek, başvuru alanlardaki genel öğrenmeyi ve sektörü kapsayacak nitelikte olacaktır (QCDA, 2007).

2. SONUÇ

Program geliştirme çalışmalarından çıkan sonuçlardan anlaşılabacağı üzere, programlar gelişen, değişen ve sürekli olarak yenilenen sistemlerdir. Program geliştirilirken, belirlenen hedeflere ulaşmak için, programın uygulayıcıları olan ya da uygulanma alanında yer alan, bu süreçten hem etkilenecek hem de süreci etkileyecek tüm paydaşların dahil edilmesi bir gerekliliktir. Okulların, okul yönetiminin üstün pozisyonun dokunulmaz olduğu, öğretmenlerin

sıkı sıkıya programı izlemek zorunda oldukları, ebeveynlerin ve halkın program kararlarında yer almadıkları yalıtılmış, özel bir programa tekrar dönmelerinin ihtimal dâhilinde olmadığı görülmektedir. Gün geçtikçe anne ve babalar çocuklarına okullarda uygulanan programlarda karar verebilme yetkisine daha geniş ve fazla bir şekilde sahip olmak istemekte ve öğretmenler hizmet öncesi ve hizmet içi programlar sayesinde grup kararlarında daha fazla beceri geliştirmektedir (Lewy, 1991).

Program geliştirirken amaçlarını, hedeflerini, öğrenci kazanımlarını belirlemede, programı uygulayan öğretmenlerin dahil edilmesi, neyin nasıl öğretileceğine karar vermesi ve buna uygun öğretim materyalleri geliştirmesi açısından oldukça önemlidir. Bu noktada eğitim programının başarıya ulaşması için, programda karar sürecinde söz hakkı olan ve programın uygulanmasına bizzat katılan öğretmenlerin yanı sıra, program uygulamalarını denetleme ve yönlendirmeden sorumlu olan denetçilerin ve yöneticilerin, programın uygulama prensiplerinin gerektirdiği bilgi, beceri, tutum ve değerlere sahip olmaları gerekliliğe de beraberinde gelmektedir. (Güven ve İleri,2006). Program geliştirme çalışmaları gelişen ve değişen dinamik süreçler olduğunda, bu sürece dahil olan tüm paydaşların da gelişim ve değişime açık olmaları gerekir. Eğitim programının ana amaçlarından birinin öğrencileri geleceğe hazırlamak olduğu herkesçe kabul edilmiş olsa da, gelecekte hangi bilgi ve becerilerin gerekli olacağı hakkında uzlaşma henüz tam olarak sağlanamamıştır (Parkay, Antcil, Hass, 2006).

Hızla değişen ve gelişen dünyada, yeterli bir bilgi ve beceri ediniminden söz etmek mümkün olmamaktadır. Bugün öğrenilenlerin yarın geliştirilmesi ve güncellenmesinin gerektiği bir bilgi çağındayız. Bu nedenle Slattey'nin (2006) ifade ettiği gibi program hakkındaki tartışmaların, bilgi ve beceri üzerine değil, bireyin bilgiyle, akranlarıyla, dünyayla ve kendiyile olan ilişkisinden doğan sonuçlar, bireysel yapılandırıcılık, otobiyografik, estetik, içgüdüsel, sosyokültürel ve sosyopolitik ilişkiler üzerine yönlendirilmesi gerekmektedir. Daha post modern bir yaklaşımla, program geliştirme, öğrenme ve yaşamının özgürleştirici ve yeni vizyonunu yansıttığı ve görüşleri bu yönde değiştirdiği bir süreç olmalıdır. Program geliştirme çalışmalarına katılan tüm paydaşlar, program geliştirmede amacın; öğrencilerin hayat ve iş yaşamı için gerekli olan beceriler geliştirebilmesinin yanında, araştırmacı, yaratıcı, katılımcı gibi kişisel, öğrenme ve düşünme becerileri geliştirebilmesine yönelik olduğunu göz önünde bulundurup, karar ve uygulamalarını bu doğrultuda düzenlemelidir.

3. KAYNAKÇA

- Akın, S. (2007). *İngiltere ve Türkiye’de İlköğretim Programlarındaki Vatandaşlık Eğitiminin Karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Demirel, Ö. (2010). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı. (EARGED) (2003). *İngiltere ve Galler’de Zorunlu Eğitim, Genel ve Mesleki Zorunlu Orta Öğretim, Temel Mesleki Eğitim ve Yetişkin Eğitimi*. Ankara. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Erden, M. (1998). *Eğitimde Program Değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gür, H. (2006). Influences and Controls: The National Curriculum in England and Turkey. *Türk Fen Eğitim Dergisi*, 3, (2), 39-53. Erişim adresi (26.09.2010): <http://www.tused.org/internet/tused/archive/V3/i2/text/tusedv3i2s7.pdf>.
- Güven, B. ve İleri, S. (2006). Program Değerlendirme Kavramı ve İlköğretimde Program Değerlendirme Çalışmalarına Kuramsal Bir Bakış, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (1-2), 141-163.
- Korkmaz, T. (2005). *Türk ve İngiliz eğitim sistemlerinin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Lewy, A. (1991). *National and school-based development*. Paris: IIEP
- Marsh, C. Day, C. Hannay, L. & McCutcheon, G. (1990). *Reconceptualizing School-Based Curriculum Development*. London: The Falmer Press.
- Özdemir, S. M. (2009). Eğitimde Program Değerlendirme ve Türkiye’de Eğitim Programlarını Değerlendirme Çalışmalarının İncelenmesi, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (2), 126-149. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yyuefd/issue/13712/166017>.
- QCDA. (2004). *The National Curriculum Handbook for Secondary Teachers in England*. National Curriculum, Qualifications and Curriculum Development Agency, London Great Britain. Retrieved from (01. 01 2011): www.nc.uk.net.
- QCDA. (2007). *The new secondary curriculum, What has changed and why?* National Curriculum Qualifications and Curriculum Development Agency, London Great Britain. Retrieved from (10.12.2010): www.nc.uk.net.

- QCDA. (2010). *The National Curriculum Primary Handbook*. National Curriculum Qualifications and Curriculum Development Agency, London Great Britain. Retrieved from (12.12.2010): www.nc.uk.net.
- Parkay, F. W., Anctil, E. J., & Hass, G. (2006). *Curriculum Planning: A Contemporary Approach*. Boston: Pearson.
- Pepin, B. (1998, September). *Curriculum, cultural traditions and pedagogy: understanding the work of teachers in England, France and Germany*. Paper presented at European Conference for Educational Research, University of Ljubljana, Slovenia. Retrieved from: <http://www.leeds.ac.uk/educol/documents/000000872.htm>.
- Sharpes, K. D. (1988). *Curriculum Traditions and Practices*. Great Britain: Billing & Sons Ltd.
- Slattery, P. (2006). *Curriculum Development in the Postmodern Era*. Great Britain: Taylor&Francis Group.

Extended Abstract

Curriculum development studies in education go through similar processes in all countries where societies experience constant improvement and renewal as a result of some changes and transformations. Considering the education's function of transferring the cultural values of the society to future generations, it is necessary to develop and organize educational programs by considering all these cultural and social changes and transformations. Education programs are systematic and continuous programs that develop within the changing needs of societies. In this study, the main objectives of curriculum development and the UK National Program as an example of curriculum development studies were examined. In the study, the effects of the New Education Program Movement of England on the National Program of England and how these effects are reflected in the objectives of the program are presented. The curriculum is all of the experiences that students have in an educational program in order to achieve the broad and specific goals that evolve within the changing needs of society. In this definition, it can be seen that the curriculum has great importance. Accordingly, it can be said that the curriculum is a planned program developed by teachers and other experts. There are two main reasons for curriculum development studies. The first is the need to understand the techniques and processes used, especially by those who will be engaged in curriculum development in the future, and the second is undoubtedly the necessity to nurture the development of research and discussions aimed at organizing the development the curriculum. Feeling something wrong somewhere in the program is the beginning of curriculum development studies. This feeling was probably expressed by teachers. Indeed, educators think that the curriculum should be changed in line with the public's expectations, either as a reflection of their perceptions or as they feel a need. The most important point to consider in curriculum development is not whether the program is useful or not. The most important point is whether the curriculum is completed or not as it should be. Doing research on the curriculum and gathering information is the easiest part of the job. It is difficult to decide what to do when this curriculum can not meet the expectations of the public, school stakeholders or employees. The 'New Curriculum Movement' that emerged in the late 1950s in the UK brought some changes to the conceptual definition of curriculum. This new movement has adopted academic and disciplinary criteria to determine what should be taught in schools by adopting the idea of discipline structure. National and school-based curriculum development institutions have been established by central education authorities or various foundations supported by the public, in order to cope with the task of preparing the broad and diverse objectives of the curriculum, to check the quality of these objectives, and to adapt them to changing conditions. The 'National Curriculum' offered schools a wide range of programs. All nationally approved programs, short programs and units are included in this system. With the national curriculum system, each school has chosen, adapted and developed its programs and units. Schools, parents and students are included in this process with the school-based program. When the relationship between education authorities and schools is analyzed, it is obvious that teachers have authority in the program in order to play a role in program decisions. The teacher has the right to choose and develop his / her own teaching as well as having authority in the selection of the program in the national curriculum. While preparing the teaching materials and curriculum, they can take responsibility or determine a preferred program. It can be said that a school-based program in the national curriculum offers teachers and schools more authority in the preparation and implementation of the curriculum.

As it can be understood from the results of the curriculum studies, it is not possible for schools to return to an isolated, special program where the school management's superior position is untouchable, teachers must strictly follow the program, parents and public are not involved in curriculum decisions. Day by day, parents want to have a wider and greater authority to decide on programs applied in schools, and teachers develop more skills in group decisions thanks to pre-service and in-service programs. Considering that the evaluation of the program is actually the evaluation of the teaching, for the success of these programs, the teachers, supervisors and administrators who have the right to express their opinions in the decision process and participate in the implementation of the program, should have the knowledge, skills, attitudes and values required by the implementation principles of the curriculum.